

Dolenjski list

Glasilo Osvobodilne fronte okrajev Črnomelj, Kočevje, Novo mesto in Trebnje

Leto II. — Stev. 18

NOVO MESTO, 5. maja 1951

Izhaja tedensko

ZVONE PERC,
tajnik OLO Novo mesto

Krajevne ljudske odbore moramo organizacijsko utrditi

Naši krajevni ljudski odbori so na splošno organizacijsko precej šibki. Pismeno poslovanje je površno, o aktih se velikokrat ne vodijo pravilni pregledi. Razdeljevanje funkcij med odborniki, kakor tudi imenovanje raznih komisij se napravi največkrat samo ustno brez pismene odločbe. Tak način poslovanja, ki ga seveda skušamo nadomestiti s pravilnim administrativnim poslovanjem, vnaša v delo KLO nered.

Krajevni ljudski odbori, ki imajo tudi administrativno poslovanje v redu, so v našem okraju MLO Novo mesto, KLO Dol. Toplice, St. Jernej in še nekateri drugi.

Druga pomanjkljivost naših ljudskih odborov je ozkost pri reševanju gospodarskih nalog. Le prerado se zgodi, da o važnih gospodarskih vprašanjih odloča samo peščica ljudi, dostikrat samo tajnik in predsednik, neredkokdaj pa celo sam administrator. Nič ni zato čudnega, da se potem na KLO dogajajo nepravilnosti, kakor so se na primer v Smarjeti in Dvoru, pa tudi v Beli cerkvi. Vsa naša zakonodaja govori o tem, da je treba k reševanju javnih poslov pritegniti čimveč ljudi. To zahteva že bistvo naše ljudske demokracije in njen nadaljnji razvoj, vendar tega večina funkcionarjev KLO neče ali ne more razumeti. Imamo primer v KLO Ratje, kjer vse delo na KLO rešujejo trije: tajnik, predsednik in še en član odbora.

Dosti imamo primerov, da se izvoljeni odborniki ne udeležujejo sej in nočejo opravljati svojih funkcij, kot je primer v Smarjeti, kjer smo vsled tega prisiljeni predlagati razpis volitev novega odbora. Zbori volivcev se vršijo po navadi le na poseben poziv OLO, večkrat pa se zamenja politični sestanek za zbor volivcev, kar je pa nepravilno. Le zbor volivcev ima zakonito podlago za reševanje upravnih poslov.

Najlepšo priliko za čim širše sodelovanje ljudstva v oblastjo imajo krajevni ljudski odbori prav sedaj, ko se povsod volijo sveti državljani. Tudi tu opažamo ozkost posameznih odborov, kakor da bi se bal sodelovanja ljudskih množic pri upravljanju. Do sedaj je bilo v 7 KLO izvoljenih 35 raznih svetov državljanov, računamo pa, da jih bo do konca meseca vsaj sto. Sveti državljani se volijo na zboru volivcev. Najbolj potrebni so zdaj sveti za kmetijstvo, sveti za komunalno dejavnost, sveti za gospodarstvo, socialno skrbstvo, kulturo in prosveto, potrebni bi bili pa še razni drugi sveti in komisije državljanov.

Z izvolitvijo svetov državljanov za vse dejavnosti, ki bi tudi aktivno sodelovali s KLO, bi se dale popolnoma odpraviti dosedanje napake, ki so se marsikje dogajale. Okrajni ljudski odbor si bo prizadeval, da bodo sveti državljani čimprej izvoljeni po vseh KLO. Seveda pa se morajo za to stvar bolj resno kot do sedaj zavzeti krajevni funkcionarji sami, saj bodo prav njim sveti največ pomagali, poleg tega pa terja to od nas decentralizacija državne uprave, ki nastopa kot nujna posledica prave ljudske demokracije.

Veliko nezadovoljstva povzročajo pri naših krajevnih funkcionarjih nezakoniti ukrepi posameznikov proti članom ljudskih odborov. Imamo primer, da je bil pred kratkim aretiran in 4 dni zaprt član okrajne ljudske skupščine iz KLO Smarješke Toplice, ne da bi mu bila poprej na zakoniti podlagi odvzeta imunitetna pravica. Skoraj enako se je dogodilo predsedniku KLO Šmihel pri Žužemberku, ko mu je bila kar na cesti odvzeta odborniška izkaznica. Res je, da se nekateri naši funkcionarji sami dostikrat ne držijo zakonitih predpisov in kaj radi potegnejo na stranpot. Okrajni ljudski odbor se bo zavzel, da se taki samovoljni ukrepi posameznih organov ne bodo več dogajali.

Organizacijska utrditev KLO, izvolitev svetov državljanov ter postavitve raznih komisij za pomoč pri izvrševanju gospodarskih nalog, to so trenutno najvažnejše naloge za nadaljnjo demokratizacijo naše ljudske oblasti.

Proslavili smo deset let naše ljudske revolucije

Pomlad v prirodi, pomlad v srcih... Srečni smo pozdravili veliki 27. april, dan rojstva naše nove slovenske zgodovine.

Ko smo se na številnih proslavah, slavnostnih sejah odborov OF, na svečanih akademijah, ob partizanskih ognjih, na grobovih naših najdražjih in na mitingih zbirali in si povedali to, kar je vsak čutil najlepšega v srcu, nam je spomin pohitel nazaj v dni naših največjih stisk in usodnih vprašanj: kaj bo z nami? Znova je pred nami vstalo leto 1941 s svojimi strahotami. Toda le za hip. Ze so se spominu pridružile slike prvih sestankov in pogovorov o svobodi, že smo srečavali prve organizatorje naše vseljudske revolucije. Komunistična partija je dala pobudo, da smo si ustvarili Osvobodilno fronto — fronto vsega ljudstva proti okupatorjem, domačim zajedalcem in proti vsemu, kar nam že prej deset in desetletja ni pustilo svobodno dihati. Ob žrtvah je zorela svoboda, zmago nam je prinesla naša neuklonljiva volja in veličastna, vse dotlej nepoznana enotnost in povezanost vseh jugoslovanskih narodov pod vodstvom tovariša Tita.

Ko smo proslavljali 27. april, so naše misli hitele tudi k dragemu učitelju in največjemu, neustrašnemu borcu za našo svobodo, maršalu Titu. Veselili smo se njegovega hitrega okrevanja po pravkar prestali operaciji. Skrb za njegovo zdravje, ki se je pojavila v nas ob prvih vesteh, da je odšel na zdravljenje, se je spremenila hkrati z veseljem praznovanjem 10. obletnice ustanovitve OF v prešeren smeh in iskreno, vsemnožično radost.

V teh dneh so nam iz številnih frontnih organizacij novi in stari dopisniki poročali, kako svečano so frontovci proslavili veliki dan. Samo s poročili iz najrazličnejših krajev bi lahko napolnili več strani. Prostor nam žal ne dopušta, da bi objavili vse, kar se je dogodilo te dni v naših dolenjskih mestih in vaseh lepega in pomembnega.

V Novem mestu je bila slavnostna akademija v četrtek zvečer. V prenapolnjeni dvorani je govoril predsednik Mestnega odbora OF tov. Janez Potočar o zgodovinskem poslanstvu OF, nato pa je bogat spored pokazal najrazličnejše slike iz naše zgodovine: prihod Slovanov do Jadranskega morja, igre mladine pod svobodnim soncem, dobo kmečkih uporov, turških napadov, trpljenje ljudstva v kapitalističnem času in naš veliki pohod v

Vaje protiletalske zaščite — niso igračkanje

V soboto 21. aprila so enote protiletalske zaščite (PLZ) v Novem mestu preizkusile svoje pripravljenost. Prvi večji javni nastop enot PLZ je potrdil, da imajo njihovi člani odgovorne in težke naloge, saj se v mirnem času pripravljajo, kako bi bilo treba pomagati skupnosti v primeru vojne.

Ekipa kemičarjev čisti »zastrupljeno« ulico

Na znak »zračne nevarnosti« so se ljudje podali v zaklonišča, po ulicah pa so ekipe članov PLZ skrbale za izpolnjevanje navodil mestnega štaba PLZ. Sovražna letala so kmalu po drugem znaku preletela mesto in »zažgala« tovarno igrač, Rotovž na Glavnem trgu in osnovno šolo. Presenetile so nas izredno močne detonacije razstreliva, ki je bilo postavljeno po cestah in je predstavljalo bombe. Po napadu so se najprej pojavile na cestah ekipe bolničark, ki so nudile prvo pomoč poškodovancem, kmalu pa so bili na delu

narodnoosvobodilno borbo. Pesem o svobodi je zaključila lep večer. Naslednje dopoldne je bila v Domu JA odprta velika razstava o žetvi desetih let OF, ki je pod vodstvom Partije dvignila narod in ga rešila propasti.

Izredno lepe svečanosti so priredili v Žužemberku, St. Jerneju, pa v Dol. Toplicah, v St. Petru, kjer so odkrili spomenik padlim borcem, v Šmihelu pri Novem mestu, v Mirni peči in tako naprej. Dolgo vrsto krajev bi bilo treba naštet, kjer so na predvečer praznika zagoreli v noč kresovi in pozdravljali veliki dan.

Mlaji, cvetje, zastave, slike naših voditeljev v izložbah in oknih, taka je bila podoba Dolenjske v preteklih dneh. Tako je bilo v Beli krajini, pa v trebanjskem, novomeškem in kočevskem okraju.

Zmagovalci šestmesečnega tekmovanja so prejeli prehodne zastave v trajno last, najboljše osnovne frontne organizacije di-

Lepi uspehi prostovoljcev v Novem mestu

»Kdaj bodo vendar začeli polagati kocke?«

Tako vprašujejo ljudje, ki opazujejo te dni v Novem mestu razkopane ceste, hribi granitnih kock pa so še vedno ne-načeti. Zdad, ko se je delo razmahnilo, bi seveda vsakdo rad čimprej videl cesto tlakovano. Od 15. februarja, ko so se za-

Z dobro voljo gre vse

čela prva dela na preurejanju ceste in vodovoda, pa do preteklega tedna je redna delovna brigada s pomočjo prostovoljcev naredila že ogromno. Ta dela so ostala marsikomu skrita. Naštetimo jih:

Položenih je bilo 210 m kanalov, od teh 180 m v trdi skali. Izkopati je bilo treba 230 m³ zemlje in kamenja ter podreti 60 tekočih metrov obokov starih

plome in priznanja. Bela krajina je pozdravila praznik Fronte z bogatimi kulturnimi prireditvami v Metliki, Črnomlju, Gradacu, na Sinjem vrhu, Podzemlju, Semiču in v mnogih drugih krajih. Lepo so praznovali praznik OF tudi kočevski, šentjanski in kanižarski rudarji.

Povsod, kjer so se v preteklih dneh zbirali člani Osvobodilne fronte, pa je poleg vselega praznovanja izzvenela tudi obljuba:

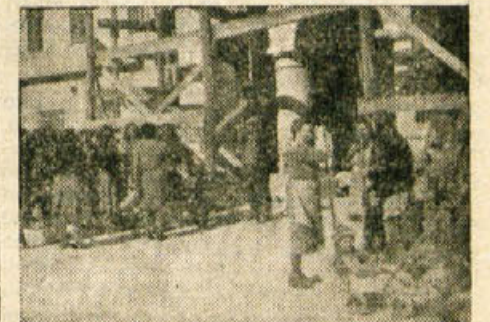
Zvesto kot doslej bomo tudi v prihodnje gradili naš socializem z vso njegovo globino. Kot punčico v očesu bomo varovali našo enotnost in bratstvo vseh naših narodov. Nič nam ne bo pretežko, da ne bi za ceno največjih žrtve obvarovali vse to, kar smo si v prvih desetih letih Osvobodilne fronte ustvarili in priborili.

Takšna bo naša pot v bodočnost, takšna je naša obljuba Partiji in Osvobodilni fronti.

kanalov. Odkopanih in pregledanih je bilo 100 m vodovodnih cevi. To je bilo nujno zaradi tega, da ne bo treba tlakovane ceste kasneje še enkrat razkopavati. Zbetonirana je nova podzemeljska komora za kontrolo ventilov. Odprt je bil nov kamnolom, v katerem so pridobili že blizu 100 kubikov kamenja in gramoza. Zabetoniranih je 10 novih požiralnikov na cesti itd., zdaj pa kopljejo temelje za novo cesto.

Za vse to so prostovoljci iz sindikatov in terenov OF naredili do 1. maja že 6.100 prostovoljnih delovnih ur. Največ so naredili člani sindikalnih podružnic. Med tereni vodi še vedno I. teren, v zadnjem tednu pa se mu je močno približal II. teren, kjer so zelo delavne žene.

Poleg del na cesti in pri vodovodu izvršuje obsežna dela tudi Svet za obnovo in oplešavo Novega mesta. Od 1. marca do 1. maja so dijaki gimnazije, ekonomske srednje šole in učiteljska, vojniki JA in upokojenci opravili na delih v novem par-

Zene II. terena se zbirajo pred Rotovžem

ku, na Loki in na razširjevanju poti od Pugljeve ceste proti pokopališču že nad 5.000 delovnih ur.

11.100 prostovoljnih delovnih ur v dobrih dveh mesecih — to je bilo darilo frontovcev Novega mesta Osvobodilni fronti ob njeni desetletnici.

Priznanje Izvršnega odbora OF najboljšim ljudskoprosvetnim društvom

Izvršni odbor Osvobodilne Fronte Slovenije je 26. aprila izrekel svojo zahvalo 411 ljudskoprosvetnim društvom, ki so v počastitev 10. obletnice ustanovitve OF tekmovala s 637 izobraževalnimi odseki in 1064 amaterskimi umetniškimi skupinami. Ljudskoprosvetna društva, njihovi odseki in skupine so pokazale v šestmesečnem tekmovanju vidne uspehe kulturno-vzgojnega dela in so bistveno prispevale k rasti naše kulture.

Izmed društev in skupin, ki so se uvrstile med najboljše, je IO OF Slovenije izrekel na predlog Izvršnega odbora Ljudske prosvete Slovenije posebno priznanje in pohvalo tudi sledečim društvom in skupinam na Dolenjskem:

Orkestru društva »Dušan Jereb« v Novem mestu; Plesni skupini mladinskega društva na gimnaziji v Črnomlju; Sindikalnemu gledališču v Novem mestu; Ljudski knjižnici v Novem mestu in Ljudski univerzi v Novem mestu.

Nekaj o stanju sadjarstva na Dolenjskem

Sadjarstvo je zelo važna panoga narodnega gospodarstva na Dolenjskem. Bilo bi odveč poudarjati pomen sadja in sadnih izdelkov za ljudsko prehrano. Na žalost pa prav danes sadjarstvo tudi na Dolenjskem naglo propada. Poleg neštetihi boleznih in škodljivcev, ki se izredno širijo zaradi nenormalnih vremenskih razmer in mlilih zim zadnjih let, pa se je pojavil še »sovražnik št. 1« v sadjarstvu — Ameriški kapar (San Jose). Omenjeni kapar je prav posebno nevaren še zaradi tega, ker se neverjetno hitro razmnožuje in širi ter je izredno trdoživ. Kos mu je samo dobro pripravljeno učinkovito škropivo. Skropljenje mora biti opravljeno pravočasno in temeljito, po predhodni skrbni negi dreves (čiščenje, obrezovanje, obdelovanje in gnojenje itd.). Seveda je obramba mogoča le, če jo izpeljemo kolektivno — v borbo mora stopiti celokupna fronta sadjarjev.

Ker so sadjarji žal prevečkrat malomarni, vključ stalnim svarilom, opazijo v sadovnjaku kaparja šele takrat, ko je drevo že na pol suho in mu več ni pomoči. Zadnji čas je, da se resno zganemo, ker bomo sicer v nekaj letih plačevali jabolka drago kot pomaranče.

Ameriški kapar napada prav za prav vse vrste sadnega drevja, edino oreh mu ne ugaja. Sedaj so na Dolenjskem najbolj

napadene jablane in, v manjši meri, hruške. Prav posebno so napadeni predvsem razni nižinski predeli, kjer bo marsikje brezpogojno potrebno močno okužena drevesa odstraniti. V manj ogroženih predelih pa moramo začeti neizprosno skupno borbo.

Bodočo obnovo bomo morali vršiti kontrolirano, po priznanem sortimentu, s strnjenimi nasadi s nižjimi oblikami, da se bomo lahko temeljito borili proti boleznim in škodljivcem, predvsem Ameriškiemu kaparju. Če pa tako ne bomo delali, bomo sokrivci neprecenljive škode v narodnem gospodarstvu zaradi propada sadjarstva na Dolenjskem, ki ima tako izredno dobre pogoje za razvoj.

Sadjarji! Naša ljudska oblast nam bo nudila vso pomoč, ki pa bo brez pomena, če pri nas ne bo naša razumevanja in prizadevanja dela. Novo ustanovljenim postajam za obnovo vinogradništva in sadjarstva ter fito-sanitetne službe, od katerih ima postaja za dolenjsko področje sedež na Grmu — Novo mesto, so postavljene težke naloge. Uspešno bomo lahko delali samo z vašo pomočjo.

Terenska postaja za obnovo vinogradništva in sadjarstva ter fitosanitetne službe Grm pri Novem mestu.

Kmetovalci — pridelujte več zelenjave!

Z močnim razvojem industrije nastajajo pri nas — zlasti velja to za Dolenjsko — velike zahteve po zelenjavi vseh vrst. Velike količine zelenjave rabimo za vsakdanjo porabo v svežem stanju, velike količine rabi tudi živilska industrija za predelavo in konzerviranje zelenjave v raznih oblikah. Vidimo pa, da se vsako leto v času sezone pojavlja pomanjkanje zelenjave in da je z ozirom na možnost proizvodnje tudi cena visoka, ker je trg slabo založen. Ravno tako tudi na podeželju uporabljajo vse premalo zelenjave ali pa jo rabijo samo enostransko. Kakor pa lahko vsak sprevidi, je možna prodaja zelenjave vseh vrst v neomejenih količinah.

O načinu, kako se razne vrste zelenjave pridelujejo, ni potrebno govoriti, ker to gospodinjstvo že poznajo. Glede povečanja pridelovanja bi omenil zlasti paradiznik, papriko, rdečo peso, podzemno kolerabo

Koloradski hrošč in poljska jerebica

Spomladi nastane huda nevarnost za naš krompir. Njegov sovražnik je zloglasni koloradski hrošč. Zatirati ga moramo z vso prizadevnostjo, da vsaj omejitimo njegovo razširjanje, če ga že ne moremo čisto uničiti. Vsakoletne akcije za pregled krompirišč so pokazale, da ponekod opravijo ta pregled z vso natančnostjo, zlasti sami kmetje, dočim je bil pregled ob nedeljskih akcijah zelo površen in brez čuta odgovornosti.

Narava bi nam pri tem delu krepko pomagala, in sicer z našo poljsko jerebico. Ta koristna ptica je po minuli vojni povsem zginevala z naših polj. Opazovanja so ugotovila, da jerebica živi predvsem od mrčesa in semen poljskega plevela. Torej vsekakor koristna pomočnica in zaveznica kmetu.

Jerebica prehodi dnevno velike površine njiv in uniči nešteto žuželk. Seveda ne bo prizanesla niti koloradskemu hrošču. Z bistrimi očesi opazi vse, kar človeku lahko uide pri še tako skrbnem pregledu.

Naše jerebice po sodbi nekaterih niso uničile zime, krugulji, mačke in človek, pač pa bolezen, verjetno kurja kuga, ki je okužila tudi gozdno jerebico in jo zatrla. Da to koristno ptico znova razmnožimo, je edini pripomoček ta, da ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo ukreneta, naj se jerebica polovi v loviščih, kjer je je še dovolj, in prenese v naša dolenjska lovišča. Seveda bi bilo treba od začetka prepovedati vsak odstrel, v tisku pa propagirati vsestransko zaščito jerebice in skrb za njen obstoj.

V Nemčiji so prav zaradi koloradskega hrošča začeli na široko gojiti jerebice in uspeh je bil takoj viden — koloradski hrošč tam zamira. Ravno tako kakor jerebica je koristen fazan.

Tudi pri nas se moramo resno lotiti tega vprašanja in zaploditi jerebice povsod, kjer so izumrle. Krompir je prevažen pridelek našega gospodarstva, da bi ga smeli zanemariti. Kako narava v takem boju lahko pomaga, imamo primer iz Avstralije. Rastlinska uš je grozila, da bo uničila vse rastline. Nikakršno kemično sredstvo ni bilo kos katastrofi. Zmogel je to samo nek hrošček — naša »pikapolonica«. Ker je v Avstraliji ni bilo, so jo umetno vzgojili v ameriških institutih in poslali tja.

in fižol. Paradiznik in paprika sta vse premalo poznana in je nujno potrebno povečati pridelovanje. Rabimo jih v svežem stanju in za predelavo v trpežnejše izdelke, kot paradiznikova mezza in razne vrste solat, ki so prav okusne v zimskem času, ko ni na razpolago druge zelenjave. Ravno tako je dobra za prehrano tudi podzemna koleraba, in sicer za prehrano ljudi kakor živali. Tudi ta rastlina se je močno opustila. Rdeča jedilna pesa je primerna in osvežujoča hrana v zimskem času in je tudi glede hranilne vrednosti, zlasti glede vitaminov prav zadovoljiva. Fižol je bil večkrat pri prehrani kmečkih družin steber prehrane in je njegova hranilna vrednost ravno zaradi velikega odstotka beljakovin zelo visoka.

Da bi se dvignilo pridelovanje navedenih rastlin, so ministrstvo za kmetijstvo in okrajni ljudski odbori začeli akcijo za povečanje pridelovanja. Raznih zelenjadnih semen je dovolj v prodaji, in če jih zmanjka, jih lahko kmetijske zadruge naroče pri svoji okrajni zvezi ali pa pri Semenarni. Torej v pomanjkanju semen ni ovire. Da bo začeta akcija imela uspeh, so krajevni setveni aktivni in zlasti poljedelski odseki kmetijskih zadrug zadolženi, da s pravilnim pristopom in s pojasnjevanjem prodajnih pogojev pridobijo širok krog pridelovalcev zelenjave. Pogoji za prodajo zelenjave so zelo ugodni. Pridelek bodo lahko prodali po vezanih ali prostih cenah. Če bo kmetovalec oddal pridelek po prostih cenah svoji kmetijski zadrugi in se bo ta pridelek prodal v za to določenih trgovinah, bo pridelovalec dobil za 15% izkupička tudi bone. Torej bo imel isto ugodnost kakor zadrugi. Krajevni setveni aktivni in kmetijske zadruge imajo pa nalogo, da pridobijo vsaj 30 do 40% kmetovalcev, ki se bodo obvezali, da bodo za prodajo posadili vsaj po 30 sadik paradiznikov in 60 sadik paprike. Uspeh tega torej zavisi vse od dela setvenih aktivov in razumevanja samih kmetovalcev. Da bodo kmetovalci lahko pravočasno nabavili sadike, naj pristojne kmetijske zadruge naroče za svoje člane sadike pri najbližji vrtnariji, državnem posestvu ali državnih ekonomijah in zadrugh gospodarstvih. Lahko si pa tudi sami sadike vzgoje, ker seme je na razpolago. Socialistični sektor bo preskrbel dovolj sadik, če bo le imel odjemalce.

Tudi pri fižolu lahko ugotovimo, da ga pridelamo vsako leto manj. Vzroki so razni, kot suša, boleznih in škodljivci, glavni vzrok je pa ta, da se ga vsako leto manj sadi. Fižol najrajši uspeva v vmesni saditvi — med koruzo in krompirjem. Zanimiva je ugovovitev, da s tem pridelek glavne rastline ni nič manjši, ker si obe rastlini zaradi razlik delita hrano. Koruzo na Dolenjskem kmetovalci pregosto sade in bo uspeh boljši, če jo sade redkeje. Tako dobe dovolj prostora za saditev fižola. Fižol v vmesni saditvi ne bo oškodoval glavne rastline, ker črpa hrano iz nižjih plasti zemlje. V letošnjem letu lahko fižol s praktično saditvijo zelo omili pomanjkanje krompirja, ki se tu pa tam pojavlja. Poleg tega fižol lahko posadimo ob straneh njiv in po raznih večjih in praznih mestih. S tem, da bodo kmetovalci posadili na 20 do 30 % njiv med krompirjem in koruzo fižol kot vmesno rastlino, in sicer izmenično fižol-krompir ali koruzafižol, lahko pridelamo velike količine fižola. Z večjim pridelkom fižola bo kmetovalec lahko kril obvezno oddajo in viške prosto prodal po dnevnih cenah. Povpraševanje po fižolu je veliko in se ga lahko prodaja.

Fronto v Metliki čaka še veliko dela

Metličani so med narodnoosvobodilno borbo dokazali svojo politično in nacionalno zavest, kot večina Belokranjcev sploh. Prvi partizani iz Metlike so odšli v gozdove že v poletju 1941. Zelo redki so bili Metličani, ki niso na tak ali drugač način aktivno sodelovali v NOV. Znana je požrtvovalnost metliških mladink in žena, ki so v poletju 1944, ko so roparske tolpe Vlasovcev in ustašev skušale prodreti v mesto, nosile hrano našim borcem prav na položaj. Ko se je potem posrečilo tolпам za nekaj časa zavzeti Metliko in so pobili nekaj ljudi ter požgali precejšnji del mesta, Metličani niso klonili, vedoč, da so za zmago potrebne tudi žrtve.

Kulturno umetniško življenje je bilo v Metliki vedno na dostojni višini. Metliška godba se je že pred vojno rada kosala s črnomeljsko, folklorna skupina iz Metlike je pa bila ena najboljših.

Tudi danes je kulturno umetniško delovanje v Metliki živo. Mestna godba je ponos vsakega Metličana. Pod spretnim vodstvom tov. Mihelčiča je dosegla že lepe uspehe. Pred kratkim so si nabavili nove instrumente, stare pa so poklonili mladinski godbi, ki že pridno vadi. Imajo tudi svoj moški pevski zbor, igralsko skupino in muzejsko društvo. Delo vseh teh skupin je razgibano in se lepo razvija.

Kaj pa politične organizacije? OF, LMS, AFZ? Teško bi bilo reči, da je današnja mladina v Metliki manj požrtvovalna kot je bila med vojno, pa vendar ni videti v mladinski organizaciji skoraj nikakega življenja. Sele v zadnjem času se je novi sekretar resno lotil dela. Organizacija AFZ v Metliki je znana po svoji delavnosti kot ena najboljših v okraju. Pa Fronta? V letošnjem letu so res na novo vključili 140 članov, toda kljub temu je Fronta v Metliki zajela komaj 67% vseh volivcev. To je odločno premalo! Prav Fronta bi morala biti tista, ki bi vodila vso politično in kulturno-prosvetno življenje v mestu ter dajala smer gospodarskemu delu. Tako pa vse skupine delujejo po zaslugi posameznih aktivnih ljudi, toda brez vsakršne povezave.

Da bo Fronta v Metliki v bodoče sposobna opravljati naloge, ki ji pripadajo,

Razvojna pot, težave in uspehi splošne kmetijske zadruge v Škocjanu

Ni bilo lahko v letu 1945 osnovati v Škocjanu nabavno-prodajno zadrugo. Med prebivalstvom ni bilo zaupanja do zadruge, ker so imeli skušnje za zadrugami v stari Jugoslaviji. Najbolj pa so se upirali ustanovitvi zadruge prejšnji trgovci, ker so dobro vedeli, da pomeni zadruga konec samovoljnega izkoriščanja proizvajalcev in potrošnikov.

Na pobudo agilnega tov. Sutarja in še nekaterih naprednih mož, je bila zadruga ustanovljena 23. 12. 1945. Sprva je imela še velike težave, ker ni bilo lokala in potrebnega kredita, toda s trdno voljo upravnega odbora in vseh zadrughnikov je tudi te težave premagala in 1946 začela z rednim poslovanjem.

Danes je splošna-kmetijska zadruga v Škocjanu ena najboljših v okraju Novo mesto. Članstvo sestavljajo vsa gospodarstva njenega področja. V okviru zadruge so tile odseki: trgovina, odkup, krojaško-šivilski, lesni, kreditni, sadjarski in strojni odsek ter zadrughna ekonomija. Poslovno leto 1950 je zadruga zaključila z 148.460 dinarjev čistega dobička.

Glavni predmet poslovanja zadruge je trgovina. Lani je odkupila samo raznih poljskih pridelkov in zdravilnih zelišč 471.950 kg, ali v vrednosti 3.287.135 dinarjev, kar je po količini — 47 vagonov! Zelo dobro je zadruga v letu 1950 organizirala odkup zdravilnih zelišč, predvsem po zaslugi poslovojev. Za primer naj navedemo, da je odkupila samo suhih gob nad 3000 kg, v vrednosti skoraj pol milijona dinarjev.

Lesni odsek je v letu 1950 100% izpolnil letni plan in prinesel zadrugi lep dohodek. Bolj šibak je bil kreditni odsek, ki je dosegel komaj nekaj čez 30.000 din vlog. Sadjarski odsek je skrbel predvsem za zatiranje sadnih škodljivcev in dosegel dokaj lepe uspehe. Obrtni odsek, krojači-šivilje, zaposluje sedaj enega mojstra, 3 kvalificirane moči in dve vajenki. Tudi ta odsek je bil v letu 1950 aktiven.

Precej težav je zadrugi povzročala ekonomija. Ni bilo pravega človeka za vodstvo. Kljub raznim začetnim napakam, pa se je čez leto ekonomija popravila in je delovni dan znašal ob koncu leta 143 din, kar je vsekakor lep uspeh. Na skupni površini 18 ha 72 arov zemlje je bilo zaposlenih skozi leto 6 ljudi, od katerih je najbolj priden delavec Marentič Franc v 234 delovnih dnevih zaslužil 33.462 din. Ob koncu leta je imela ekonomija 4 krave, tri telice, dve kobilici, in 5 prašičev. Donos na hektar je bil nad krajevnim povprečjem. Sedaj ima ekonomija vse pogoje, da se razvije v kmečko-delovno zadrugo, kar je tudi že v načrtu.

Stari način dodeljevanja blaga iz okrajnega središča je bil velika coklja za večji razmah zadruge, tako da niti ni

mora najprej urediti svojo organizacijsko obliko. V vrsto Fronte je treba pritegniti vse zavedne in poštene prebivalce, na vodstvo organizacije pa postaviti ljudi, ki se bodo delu v organizaciji v celoti lahko posvetili. Danes je v Metliki tako, kot menda tudi drugod, da je za vse delo v vseh organizacijah samo en človek, drugi pa stojijo ob strani. Nemogoče je, da bi en sam človek zmogel vse delo. Zaradi tega trpi delo povsod. Mislim, da je v Metliki še dovolj ljudi, ki bi bili voljni sodelovati v vodstvu organizacije.

Fronto v Metliki čaka še veliko dela. Poleg notranje organizacijske utrditve, stojijo pred njo važne gospodarske naloge. Pripomniti je treba, da je v tem pogledu še precej zamujenega. Vprašanje graditve zadrughnega doma rešujejo v Metliki že tri leta. Kino dvorana je v Metliki tako potrebna, da z zgraditvijo zadrughnega doma s primerno dvorano ni mogoče več odlašati. V zadnjem času razmišljajo, da bi staro telovadnico preuredili za kino dvorano. Ta še malo ni primerna in tudi ne stoji na pravem kraju. Ni nobenega dvoma, da ne bi Metličani prav z isto vztrajnostjo zgradili zadrughni dom in dvorano kot v ostalih krajih pri nas, če bi imeli močno politično organizacijo, ki bi jih povedla na delo.

MLO se v raznih gospodarskih prizadevanjih za napredek mesta ne čuti dovolj močnega. Tu je treba pomoči tako organizacije kot je Fronta. Velika zgradba zdravstvenega doma, ki je bila v surovem stanju dograjena še pred vojno, je danes še v istem stanju. Pa je tudi v Metliki stanovanska kriza precejšnja. Muzejsko društvo se ne more polno uveljaviti, dokler nima primernih prostorov. Vprašanje ureditve pokopališča je treba nujno rešiti. Zid okoli pokopališča se podira in nevarnost je, da bodo stari Metličani iz zemlje pogledali na današnje mestno gospodarstvo in verjetno z njim ne bodo zadovoljni.

Vse te naloge lahko izpolni edinole močna frontna organizacija, ki bo povežala v svoje vrste pozitivne sile in jih vodila od zmage do zmage prav tako kot v času NOV. V Metliki je takih sil dovolj.

mogla priti v celoti do izraza samoiniciativa upravnega odbora in zadrughnikov. Nov način sproščene trgovine je dal zadrugi polno možnost nadaljnjega razvoja v trgovini, kar bo v korist tudi ostalim odsekom, katere mislijo letos še povečati. Da je mogla splošna kmetijska zadruga v Škocjanu doseči kljub raznim težavam tako dobre uspehe, je predvsem zasluga dobrega vodilnega kadra. Ze od ustanovitve dalje je predsednik upravnega odbora tov. Sutar Blaž, ki ima največ zaslug za napredek zadruge. Jasno pa je, da tudi upravni odbor brez tako vestnih uslužbencev kot sta poslovojev tov. Barbo in knjigovodja tov. Papež, ki delata v zadrugi že vrsto let, ne bi mogel doseči takih uspehov. Le v tesni povezavi uslužbencev (Nadaljevanje na 3. strani)

Spomladanska setev v trebanjskem okraju

Setev v trebanjskem okraju poteka povsem zadovoljivo. Po nepopolnih podatkih je bilo do 24. aprila zasejanih dobrih 54% vseh površin. Ta številka je verjetno še večja, ker zbirajo podatke za vsako vas po navadi v nedeljo za teden dni nazaj. Poleg setvenih aktivov pri krajevnih ljudskih odborih, ki se do sedaj niso posebno izkazali, je za vsako vas zadolžen po en odbornik, ki skrbi, da so podatki za določeno vas točni in da pridejo pravočasno na krajevni ljudski odbor. S pomočjo okrajnega setvenega aktiva, članov okrajnega ljudskega odbora in večkratnih konferenc so dosegli, da vsi krajevni ljudski odbori redno pošiljajo poročila o setvi. Razveseljivo je, da je industrijskih rastlin posejanih že precej več kot je bilo določeno po načrtu. Precej je povpraševanja po umetnih gnojilih, vendar zaenkrat ni mogoče vsem ustreči.

... in v novomeškem okraju

Do 25. aprila je bilo po nepopolnih podatkih zasejanih že 64% vseh površin. Zadrughne ekonomije so posejale nad 50%, državne ekonomije 70% in kmečke delovne zadruge 40% površin. Najboljša je zadruga Podhosta, kjer imajo že blizu 90% posejanih površin, najslabše pa je v zadrugi Orehovica, kjer morajo s setvijo pohiteti.

Velike težave ima poverjenstvo, ker mu krajevni ljudski odbori oz. krajevni setveni aktivni ne pošiljajo poročil. Krajevni ljudski odbor Dolž, Dvor, Straža in Mestni ljudski odbor do 24. 4. sploh niso poslali niti enega poročila o setvi. Pri taki površnosti krajevnih organov si ni mogoče ustvariti jasne slike o poteku setve. Pri semenih je še vedno najbolj pereče vprašanje semenski krompir.

Župančičev muzej na Vinici

Belokranjski odbor za ureditev Župančičevega muzeja na Vinici, kateremu predseduje književnik Lojze Zupanc, je s pomočjo Zavoda za varstvo kulturnih spomenikov v Ljubljani in Republiškega odbora za ureditev pesnikove literarne zapuščine, pričel z živahnimi pripravami za izvedbo velike kulturne prireditve, ki bo za drugo obletnico smrti pesnika Otona Župančiča na Vinici, v pesnikovem rojstnem kraju.

Oton Župančič (B. Jakac)

Belokranjski kulturni festival, ki bo 17. junija t. l. na Vinici, bo združen z odkritjem pesnikove spominske plošče na hiši, v kateri se je rodil Oton Župančič, odkritjem bronastega poprsja pesnika Župančiča v novourejenem parku ob pesnikovi rojstni hiši in otvoritvijo muzeja

Kulturno in prosvetno delo v Soteski

V pripravah na 10. obletnico ustanovitve OF smo se zganili tudi v Soteski, Igralska družina je 8. aprila uprizorila komedijo »Ob vašem koritu«. Predstava, prva po dveletnem odmoru, je izvrstno uspela. Dom Ive Ribarja je bil premajhen, toliko je prišlo ljudi, Igralci so se dobro vživeli v vloge; sindikat in šola sta jih nagradila z lepimi knjigami.

Prvi uspeh nas je vzpodbudil za nadaljnje delo. V kratkem bomo ustanovili Kul-

(Nadaljevanje z 2. strani)

in upravnega odbora se lahko uspešno razvijte zadruga. To, kar gotovo manjka po drugih zadrugah, je posnemanja vredno, da vsak član upravnega odbora odgovarja za en odsek, sam vodi kontrolo nad poslovanjem odseka in o tem redno poroča na seji upravnega odbora.

Upravni odbor in vodilni uslužbenci splošne-kmetijske zadruge v Škocjanu so prepričani, da bodo v letošnjem letu pokazali še veliko večje uspehe kot lani. Njih glavno prizadevanje bo razširitev zadruge na še več gospodarskih panog, predvsem pa na organizacijo kmečke delovne zadruge, za kar so dani vsi pogoji. Pri tem pa računajo še na vsestransko podporo množičnih organizacij in tudi združnikov.

Janez Vitkovič:

Iz upornih dni belokranjskega ljudstva

KRVAVO JUTRO V ZAPUDJU

Ko so Italijani v roški ofenzivi stisnili z velikimi vojaškimi silami roško gorovje, kjer so bile glavne partizanske sile, v ogromen obroč, so oživele tudi njihove posadke po terenu. V svojem besu so začeli fašisti znova z nasilji nad mirnim prebivalstvom.

19. avgusta 1942 so prihrumele fašistične hijene iz Sinjega vrha, kjer so že l. 1941 ubile Speharja in Mukavca, v podgorsko vasičo Zapudje. Vodil jih je domači izdajalec. Ob prvem sončnem svitu so zažgali celo vas in zverinsko pobili osem najboljših vaščanov — članov OF. Vse ostale moške so odpeljali v internacijo. Namesto novega dneva je prekrila Zapudje strašna groza. 23 kmečkih hiš z vsemi gospodarskimi poslopi so objeli zublji plamen in požrl z muko zgrajene kmečke domove. Osem trupel mladih gospodarjev je ležalo na trati zverinsko pobitih. Žene, matere in otroci so se dušili v solzah. Brez moči so gledali, kaj se dogaja. Živina je mukala in hodila okoli gorečih hlevov.

Fašisti so odgnali moške v internacijo. Brez slovesa so se ozirali fantje in moške v gorečo vas, mnogi se niso nikoli več vrnili nazaj. V vasi so ostali samo trije starčki, ki so pri cerkvi Sv. Jurija izkopali velik grob, kamor so skupno z ženskami naslednjega dne položili vse pobite vaščane.

Ob tem groznem zločinu pa so ostali posvečeni gospodarji vaše cerkvice tiho. Žene so spremljale mučenike z glasnim jokom, zvonovi pa so molčali — niso se smeli oglasiti. Rimski fašisti in njihovi domači hlapci so bili že povezani. Kmečke žene so začutile, da raste na razvalinah

na Vinici, v katerem bodo razstavljeni pesnikova bibliografija, rokopisno gradivo in drobni rekviziti, ki bodo spominjali vse obiskovalce pesnikove spominske sobe v rojstni hiši na veliko delo enega največjih sinov sončne Bele krajine.

Na kulturnem festivalu bodo sodelovale folklorne skupine iz vse Bele krajine, ki bodo gostom iz vse Slovenije prikazale prelepa belokranjska obredja in narodne plesne.

Odbor za ureditev pesnikovega muzeja na Vinici bo izdal v spomin na kulturni festival Bele krajine tudi spominske značke, vsa prireditve pa bo združena z narodnim slavljem.

Za dostojno ureditev pesnikovega muzeja na Vinici je odbor povabil k sodelovanju znanega strokovnjaka in poznavalca folklornih posebnosti Bele krajine, ravnatelja Boža Račiča, ki bo prevzel tehnično vodstvo nad vsemi deli, za katera je oskrbel načrte arh. Kocjan iz Ljubljane. Spomenik bo delo akad. kiparja Simončiča, ki je od vseh osnutkov, predloženih Republ. odboru, bil izbran kot najlepši.

Belokranjski odbor vabi k sodelovanju na dan festivala tudi novomeško SKUD »Dušan Jereb«, predvsem pa se obrača s prošnjo za denarno pomoč tudi na kulturno-umetniška društva, podjetja in šole (denarne zbirke Cicibanov) v Novem mestu, kjer je pesnik Oton Župančič obiskoval gimnazijo, in na vse množične organizacije v novomeškem okraju.

Prostovoljne prispevke za ureditev muzeja na Vinici pošiljajte na Okrajni odbor OF v Črnomlju — Belokranjski odbor za postavitev spomenika O. Župančiču na Vinici. —tg—

turno-umetniško društvo, uredili kulise na odru, napravili balkon in galerijo. V načrtu imamo tudi gostovanje v raznih krajih.

Delavski sindikat ima lepo knjižnico z več kot 400 knjigami. Uspešno jo vodi predsednik sindikata tovariš Anton Virant.

Učiteljstvo je pravtako delavcu, 22. marca smo imeli vaški roditeljski sestanek na Gornjem polju. Starši so z zanimanjem sledili predavanju »Vzgojna vrednost otroških igrac«. V živahnem razpravljanju okoli kmečke peči smo se pogovorili o cepljenju proti davici, o učenju in vedenju šolskih otrok ter o drugih vaških in šolskih vprašanjih. Starši so povedali, da jih zanimajo tudi takale vprašanja: prehod otrok iz osnovne v srednjo šolo, izbira poklica in podobno. — Take vaše sestanke bomo imeli tudi v Soteski in Drenju.

Pridni so tudi naši pionirji. Imajo lepo knjižnico v njej 200 knjig, gojijo cvetice, radi se igrajo »Med dvema ognjema«, njihova igralska skupina pa pripravlja »Martina Krpana«. R.

ALI SI ŽE
PORAVNAL
NAROČNINO

starega novo življenje. Človeško zverinstvo je iz pohlepa po nadvladi in tuji zemlji pobijalo mirne vaščane, v pepel se je izpremenilo s krvjo in znojem priborjeno gospodarstvo. Nemo so gledale mlade vdove in matere s številnimi otroci uničenije. Vedele so, da to ni bila navadna borba, temveč razpotje duhov, kjer se je porajal nov, svoboden red. To misel je lepo izrazila mlada vdova Marija Lašič, ko je še ob toplem truplu svojega moža zapisala sinčku v spomin tele besede:

O sinko zlati, spomni se, ko dorastel boš junak, v pravem duhu vzgajaj se, da vladal nam ne bo sovrag...

Tako so po Beli krajini besnele okupatorjeve tolpe. Veliko ofenzivo, ki se jim je zmuznila iz rok na Rogu, so zaključevali s požigi, ropanjem in uničevanjem gospodarstev. Veliko mož in žena so odpeljali v internacijo, kjer so mnogi našli prezgodnji grob.

Na Krupi so pobili skupno z belogardisti najvidnejšega aktivista OF, sekretarja rajonskega odbora Semič Mikota Zuniča. V tem času se je pokazalo nesteto tihih junakov, ki so s svojim zadržanjem pokazali pravi lik partizanstva in aktivista OF. S svojo junaško smrtjo so mnogi ovenčali Belo krajino z nemilnivo slavo.

»BELA VOJSKA« V BELI KRAJINI

Po roški ofenzivi je okupator še bolj pomnožil svoje postojanke s pomočjo duhovščine. Uspelo mu je pridobiti s prepričevanjem župnikov in kaplanov nekaj belogardističnih izdajalcev. Oče belogar-

Za kulturni dvig Mirne in njene okolice

V Mirni na Dolenjskem smo lani ustanovili sindikalno kulturno umetniško društvo »Oton Župančič«.

Bivši prosvetni in fizikalni dom sta bila med vojno močno poškodovana in oropana. Prosvetno delo je naletelo na resne težave. Naše društvo je naštudiralno dramo »Bele vrtnice«. Manjkala pa so nam sredstva za ureditev odra, bili smo brez potrebnega zastera in scenarije. Obrnili smo se za pomoč na okrajni ljudski odbor v Trebnje.

Izvršni odbor v Trebnjem, predvsem pa njegov predsednik tov. France Šiško in poverjenik za finance tov. Alojz Krhin sta nas podprla s popolnim razume-

Učiteljskičnice so nas obiskale

Zanimanje za koncert dijakinj novomeškega učiteljskega, ki je bil preteklo nedeljo napovedan v Dolenjskih Toplicah, je napolnilo obširno dvorano zdraviliške restavracije do zadnjega kotička. Zbor, ki je pod vodstvom pevovodje tov. Marklja zapel 24 pesmi, je dokazal, da ga vodi dobra strokovna moč, dekleta pa so

Iz Damlja pri Vinici nam pišejo

Tudi k nam si je »Dolenjski list« utrl pot ter ga z veseljem čitamo. Volili smo vsi, v črno pa nihče. Pri volitvah smo obujali spomine na volitve v stari Jugoslaviji. Ker je bilo takrat javno glasovanje, smo učili posebno starejše ljudi, kako naj glasujejo, da bo tudi opozicionalen glas veljaven. Pa je neki stari očka pozabil vsa navodila in na vprašanje komisarja, za koga glasuje, izjavil: »Za državnega Mačka! No, glas je bil kljub temu veljaven, Mačka in javnega glasovanja pa si ne želimo več nazaj.

Zdaj si najbolj želimo električno žico. Drogove smo že postavili in nestrpno čakamo, da nam bo posvetila električna luč. Upamo, da bo kmalu. V naš krajevni ljudski odbor bomo v kratkem dobili tudi telefon. Delo in drogovci bo naše, potrebni material pa bo dala poštna direkcija.

F. J.

Pionirski pevski nastop v Šmihelu

Poleg članov kulturno-umetniškega društva »Janez Trdina« se v Šmihelu pri Novem mestu prav pridno udeležujejo v prosvetnem delu tudi naši mladi pionirji, učenci in učenke osnovne šole. V nedeljo 22. aprila, ko so spet priredili samostojen pevski nastop, smo se o tem lahko ponovno prepričali. Pevski zbor, ki obstoja leto dni in pol, vodi tov. Simon Goršek.

Zbor 45 učencev kaže mnogo volje do petja. Med njimi so izraziti mladi talenti. Zapeli so nam 24 narodnih, partizanskih in umetnih pesmi. Z nastopom so izpolnili obvezo, ki so si jo zadali v tekmovanju na čast 10. obletnice OF.

Pesmi so bile dobro naštudirane, mladi pevci pa so pokazali precej tehničnih sposobnosti. Najbolj je ugajala prirska podana pesem »Ciciban, cicifuj«. Zal je bila udeležba zelo slaba.

Mladim pevcem želimo mnogo novih uspehov, pevovodji pa smo hvaležni za trud, ki ga ima z mladino! Z. J.

distične zalege v Beli krajini je bil brez dvoma črnomeljski dekan Pavlin Bitnar, ki je hotel biti neomajen gospodar nad telesi in dušami svojih ovčic. Njegovi stanovski gospodje so ga zaradi nasilja imenovali sami »belokranjski Zivkovič«.

Tako je nastala tudi v Beli krajini »bela vojska«, nekateri pa so se imenovali tudi »Kristusovi vitezi«. Roke so si omadeževali s krvjo lastnih bratov. Tako so n. pr. zverinsko s cepci za mlatev pobili kmete Antona Ambrožiča na Suhorju in ga še pol živega zakopali v zemljo. Na samo Krizevo nedeljo so prihrumeli na Belči vrh ter ubili 19 letno mladinko Faničko Gašperič samo zato, ker jim je odgovorila:

»Partizani so povsod, kjer so Slovenci!«

16. marca 1943 je bil v Črnomlju dan groze. Sestnajst belogardistov je pod okupatorjevo zaščito izvršilo v Vojni vasi težke zločine. Med drugimi so pobili aktivista OF Janeza Kuzno iz Belčega vrha in Stefana Stefaniča iz Podklanca. Kaj je počenjala »božja vojska« v senci okupatorjevih bajonetov, je jasno pokazal pred dvema leti proces nad starotškima izdajalcema, župnikom in kaplanom Savelijem, ki sta mirne duše ovajala domačine Italijanom, jih pred smrtjo spovedovala in obhajala, nato pa spremljala pred puške fašistov.

Izdajalski »pokret« bele garde med ljudstvom ni našel zaslonbe. Med tem, ko je odhajalo v partizane tisoče Belokranjcev, je uspelo okupatorju zbrati komaj 11 belih ministrantov.

Po roški ofenzivi se je partizanstvo reorganiziralo, nastajale so brigade, ki so kmalu ustrahovale okupatorja in ga nagnale v utrjene postojanke.

Posebno pomembno je bilo uničenje belogardistične postojanke na Suhorju dne 26. novembra 1942 leta. S to posto-

vanjem. Prošnja je bila ugodno rešena, dobili smo 15.000 dinarjev za nabavo zastera in nekaterih drugih najpotrebnejših stvari. S tem nam je bila omogočena prva predstava, ki smo jo imeli 8. aprila. Dramo »Bele vrtnice« si je ogledalo ogromno število ljudi, ki so odšli s predstave izredno zadovoljni z željo, da bi igro še ponovili in jim čimvečkrat pokazali kaj novega.

Zahvaljujemo se okrajnemu ljudskemu odboru in njegovemu predsedniku za pomoč in prosimo, da bi s tako naklonjenostjo tudi v bodoče spremljala naše delo. Trudili se bomo za kulturni dvig vasi in za zdravo razvedrilo delovnega ljudstva. S. K.

pokazala, da se vestno poglobljajo v glasbeno življenje, saj bodo že čez nekaj let vodila na svojih službenih mestih sama svoje pevske zборе.

Vse pesmi so bile lepo zapete, najbolj pa je ugajala Venturinijeva Pohojena travica in Tomčev Mrzek. Solistkama se je poznala rahla negotovost, imata pa prikupen glas, ki sicer ni močan, pač pa obeta lep razvoj. Mladim pevcem priporočamo, da pri nastopih še vestneje pazijo na dinamiko petja, da vestno sledijo taktirki pevovodje in da se navadijo pravičnega prednašanja močnejših in šibkejših tonov.

Poslušalci so bili s koncertom zelo zadovoljni in želijo, da bi jih učiteljskičnice še obiskale. Gr.

Priznanje novomeškim fotoamaterjem

Izmed organizacij Ljudske tehnike so v Novem mestu najdelavnejši fotoamaterji. Pod vodstvom tovariša Dušana Novakoviča se že dobro leto dni udeležujejo s tečaji in praktičnim delom. Široko so odprli vrata v vrste svojega kluba in prav zato tudi imajo uspehe. Klub ima 155 članov. Pred kratkim je 30 tečajnikov z uspehom končalo B tečaj. Na kmetijski šoli Grm, pri okrajnem magazinu, na ekonomski srednji šoli in v gimnaziji so bili ustanovljeni manjši krožki bodočih fotoamaterjev, ki z veseljem prihajajo na predavanja, še bolj pa na praktično delo. Klub si je pred kratkim uredil na Glavnem trgu učilnico s skromnim laboratorijem, kjer dobivajo tečajniki osnove fotografske umetnosti.

Plodno delo članov fotokino-kluba smo lahko videli tudi na razstavi Osvobodilne fronte v Novem mestu. Večina slik je delo članov kluba, predvsem pa so za sluzge tovariša Novakoviča, ki porablja ves prosti čas za razvoj kluba in Ljudske tehnike v Novem mestu.

Dolenjske Toplice spet brez vode

Dolenjske toplice imajo izredno smolo s svojim vodovodom. Vedno se kaj pokvari, da ostanejo ljudje brez dobre pitne vode. Zdaj je pokvarjen stroj, ki ga sicer že nekaj časa popravljajo, gostje in Topličani pa so brez vode. Čas bi bil, da se vprašanje obnove vodovoda postavi na temeljito podlago, saj zdraviliški kraj ne more biti brez urejenega vodovoda. D.

janko se je zrušila cela veriga sovražnih postojank pod Gorjanci, za belo gardo pa je pomenilo to konec njenega sramotnega početja v Beli krajini. Tako je bilo tu uničeno vojaško in ideološko jedro belih s patrom Norbertom in komandantom Vasiljevičem vred.

Ta borba bo opisana še posebej. Naj pripomnim samo to, da je bila borba na Suhorju za bele in Italijane uničujoča preizkušnja, saj je bilo pobitih 150 belih in 30 Italijanov. Legenda o tem bo šla med ljudstvom iz roda v rod. Partizani so junaško napadali močno utrjenega sovražnika, ob zvokih harmonik in uporiških pesmi so partizani naskakovali utrjeno obzidje in ga v noči zavzeli. Ves Suhor in okolico so Italijani med borbo obmetovali iz Metlike s topniškim ognjem. Kmetje so v eni sami noči našli nad 700 granat.

Ob takih borbah so se kmetje zliili s partizani v borbene enote in skupno tolkli sovražnike, kakor je to bilo na Maverlenu in Vinici. Ob nekem napadu Italijanov na partizansko vas Bukovce so kmetje sami stopili v borbo in odgnali sovražnika, čeprav je bil mnogo številnejši. Takih primerov je bilo precej. Bela krajina je ves čas narodnoosvobodilne borbe stala na mrtvi straži naše svobode.

Tovariš Vitkovič opisuje nato odhajanje Belokranjcev v partizane, razmere v Črnomlju, kjer so vladali nekaj časa skupno z Italijani cigani in vojni kurat Jakob Mavec, opisuje miting na Maverlenu, prvo kapitulacijo in prihod nemških tankov v Belo krajino. V odstavku »Država v državi« opisuje nato porajanje ljudske oblasti in njenih organov.

(Se nadaljuje)

NOGOMET V NOVEM MESTU

Litostroj (Ljubljana : Krka (Novo mesto) 3:1 (2:1))

Za goste je bil uspešen srednji napadalec, za domače je dal častni gol Kovačič. Igra je bila v ligi mladinskega prvenstva ljubljanske oblasti.

Krka : Garnizon Bršljin 2:1

Tekma se je zaključila z zasluženim zmago Krke, ki je nastopila v celi postavi in dosegla lep uspeh. Za Krko sta bila uspešna Smerdu in Dragan, za garnizon srednji krilec. Sodil je z napakami Romih.

NOGOMETASI SPLITA V NOVEM MESTU

29. aprila je bila v Novem mestu mladinska prijateljska nogometna tekma med moštvo Ekonomскеga tehnikuma iz Splita in Krko. Zmagali so gostje z rezultatom 4:3 (2:2), ki pa bi bil lahko še večji v korist gostov z morja.

NAMIZNO TENIŠKI DVOBOJ NA ČAST 10. OBLETNICE OF

27. aprila je bil odigran prijateljski namiznoteniški dvoboj med gimnazijo in tovarno igrač. Zmagala je gimnazija z rezultatom 5:2. Tovarna igrač je igrala boljše kakor pri prvem srečanju, kjer je njeno moštvo izgubilo z rezultatom 5:0.

SAHOVSKO PRVENSTVO

Novega mesta se bliža zaključku. Največ izgledov za prvo mesto ima še vedno dr. Golč, ki vodi na čelu tabele, sledijo pa mu Kastelic, Fink, Picek, Štrajnar, Košele, Verbič, Škrabl, Rajkovič, Lovko, Skok, Čretnik, Torkar in Šarman. S. D.

VELIK MANEVR OBVEZNIKOV PREDVOJASKE VZGOJE IN CLANOV ZVEZE BORCEV V NOVEM MESTU

V okviru proslav na čast 10. obletnice OF je bil v Novem mestu v nedeljo velik manever obveznikov predvojaške vzgoje in članov Zveze borcev.

Borci in oficirji Cankarjeve, Gubčeve, 12. in 15. brigade ter Dolenjskega odreda so se v dopoldanskih urah od vseh strani približali mestu. Pri napredovanju so jih podpirala blndirana oklopna vozila. Na dveh mestih so se edince napadajočih čet s čolni prepejale preko Krke, »beli sovražnik« pa je bil ukopan na vrhu Marofa nad mestom. Sedež štaba divizije, ki je napadala »beles«, je bil v hotelu Metropol. Po dobro pripravljenem obkoljevanju iz Brš-

ljina, Bučne vasi, Ločne, Ragovega loga in mesta, so bili »beli« preganani iz prve in druge obrambne črte ter zajeti na vrhu griča.

Po napadu je čez 1300 borcev, rezervnih podoficirjev in oficirjev odšlo v sprevedu skupno z vojaško godbo na Loko, kjer je govoril o pomenu utrjevanja obrambne sposobnosti ljudstva tov. Lojze Hlede, predsednik okrajnega odbora ZB. Manevr, ki je dobro uspel, je opazovala velika množica meščanov.

ZMAGA ODOJKARJEV KRKE NAD KOVINARJEM

V nedeljo dopoldne je bila odigrana na Loku v Novem mestu prvenstvena tekma odbojkarjev Krke (Novo mesto) in Kovinarja (Maribor). Obe društvi tekmujeta letos v zvezni ligi. Po lepi igri so zaslužen zmagali tehnično boljši igralci Novomeščanov z rezultatom 3:0 (15:10, 15:9, 15:13).

Prvenstveni tekmi je sledila prijateljska tekma med obema moštvo, v kateri so zmagali Mariborčani z rezultatom 2:1 (15:4, 6:15, in 15:8). Sodil je dobro Urh.

ŠE VEŠTEŠ?

...da za novomeški Radiocenter ni elektrolitov, za Domžale so pa? Novo mesto plačuje med novimi tudi stare radijske žarnice, ker tako zahteva Sv. Birokracij, ki na žalost še vedno ni stegnil svojih predolnih nog.

...Čudežno odkritje v Smarjeti

V lepi Smarjeti je živila (pa še kako živila) administratorica krajevnega ljudskega odbora Gazvoda Franeka, na videz podobna drugim ljudem, v resnici pa pravo čudo. Imela je kar tri želodce. Jasno, da je treba za tri želodce tudi tri živilske nakaznice. Te je Franeka tudi dobivala, sicer ne po uradni poti, pač pa tako, da si jih je samo dode, ljevala na krajevnem ljudskem odboru. Malo nerodno je bilo, ker je potreben za vsako karto posebej podpis, pa tudi to se da napraviti, če se človek »znajda«. Dve živilski nakaznici je oddajala gospodinj, kjer je bila na hrani, eno pa je imela takole za kakšen dodatek...

Organ trgovinske inšpekcije, ki je odkril ta čudež, predlaga naj se administratorko Franeko pošlje na specialni pregled, če ima res tri želodce. Če se ugotovi, da ima samo

Na čast 10. obletnici so igrali Belokranjcem

Mladinsko kulturno umetniško društvo gimnazije v Črnomlju je v času pred 10. obletnico ustanovitve OF devetkrat gostovalo z Molierovim Skopuhom, poleg tega pa je priredilo vokalno instrumentalni koncert v Črnomlju, Semiču in Metliki. — Dramska grupa kluba NM je priredila tri gostovanja z Gogoljevo Ženitvijo.

Vsem dopisnikom

Zaradi pomanjkanja prostora bodo številni dopisi objavljeni v prihodnjih številkah! Pišite kratko, ne pozabite dela Ljudske inšpekcije, volitev raznih svetov državljanov pri KLO, pišite o ogroženih površinah, ki morebiti ne bi bile zasejane, kritično poročajte, kdo je kriv tega itd. Zbiranje odpadkov za našo industrijo je stalna naloga; poročajte zato, kje ležijo v vaši okolici odpadki starega železa, cunja, kosti, stekla, papirja itd. in čemu odpadkov še nihče ne zbira. Ne pozabite na zanimiva vprašanja in dogodke iz vašega kraja, ki zanimajo bralce drugod po Dolenjskem.

Osnovno je zdaj: čim večje sodelovanje ljudstva v državni upravi in gospodarstvu, s tem v zvezi pa boj proti birokraciji, birokratskim postopkom in slabim odnosom do ljudi.

MALI OGLASI

Prolašam za neveljavno izgubljeno osebno izkaznico na ime Rupar Janez, Goriska vas 12, p. Skocjan pri Mokronogu.

enega kot ostali zemljani, potem predlaga, da bi naredili poizkus, če bi do konca leta lahko živila brez vsake nakaznice. Od meseca julija 1950 dalje si je pač lahko nabrala toliko kalorij, da bo tak poizkus z lahkoto pronesla.

Okrajni odbor AFŽ ČRNOMELJ

pošilja ob 1. maju najboljšemu okrajnemu odboru AFŽ GROSUPLJE prizrčne pozdrave in mu želi novih uspehov!

MESTNI KOMITE KPS

ČRNOMELJ

ŠE VEČ PREMOGA SKUPNOSTI!

RUDNIK RJAVEGA PREMOGA **KANIŽARICA**

Delovnemu kolektivu in

vsem investitorjem čestitamo k 1. maju

OKRAJNO GRADBENO PODJETJE ČRNOMELJ

OKRAJNA OBRITNA ZBORNICA

NOVO MESTO

Vsem delovnim kolektivom okraja Črnomelj čestita k dosedanjim zmagam **OKRAJNI SINDIKALNI SVET ČRNOMELJ**

Šivilsko podjetje MLO v Metliki

čestita ob 1. maju kolektivom vseh podjetij v Sloveniji **V BORBO ZA PLAN!**

INVALIDSKO PODJETJE

Strojno pletilstvo ČRNOMELJ

Mestni komite KPS v Metliki

pošilja ob 1. maju vsem osnovnim partijskim organizacijam tovariške pozdrave in jim želi mnogo uspehov v borbi za lepše življenje delovnih ljudi!

Kolektiv čevljarskega podjetja MLO v METLIKI

pošilja borbene pozdrave vsem kolektivom čevljarske stroke v Sloveniji.

NAPREJ V SOCIALIZEM!

PODJETJE ZA PRESKRBO ŽELEZNIČARJEV V LJUBLJANI

Krojaska delavnica NOVO MESTO

Izdelujemo vsa v stroko spadajoča dela po meri. Izvršujemo tudi vsa privatna naročila!

Okrajni odbor Osvobodilne fronte

TREBNJE

Borimo se za socialistično zadrugištvo

KMETIJSKA ZADRUGA ŠKOCJAN (okraj Novo mesto)

V službi ljudstva:

ZDRAVILIŠČE

ŠMARJEŠKE TOPLICE

Kdor želi res kvalitetno in modno obutev iz nove vzorčne kolekcije 1951, ta rad poihiti v specialne trgovine s čevlji z dobro izbiro in strokovno postrežbo

NOVO MESTO, TREBNJE, ČRNOMELJ, METLIKA, KOČEVJE, RIBNICA in v vseh večjih mestih države

Vsem delovnim zadrugam v Sloveniji, posebno pa zadrugam Dolenjske, pošiljajo zadrugišniki **„PARTIZANA“** v Metliki

za praznik delovnega ljudstva borbene pozdrave! **Dvignimo hektarske donose naših polj!**